

Guía sobre el tratamiento de la diversidad cultural en los medios de comunicación

El tratamiento periodístico de la diversidad cultural

En 1996 el Congreso de periodistas catalanes aprobó un Manual de Estilo para el tratamiento de las Minorías Étnicas en los Medios de Comunicación. Desde entonces y hasta la fecha, el panorama de la diversidad social y cultural de nuestro país no ha hecho más que aumentar. Fruto del trabajo social y político de la sociedad catalana, el año 2008 se aprobó el Pacto Nacional para la Inmigración, donde se pone de manifiesto el afán de impulsar la presencia de los nuevos catalanes y catalanas en los medios de comunicación y de difundir las buenas prácticas en el tratamiento de la diversidad. Asimismo, fruto del reconocimiento de la identidad del pueblo gitano por parte del Parlamento de Cataluña, el Gobierno ha aprobado el segundo "Plan Integral del Pueblo Gitano 2009-2013", con el objetivo de combatir, desde una perspectiva global, la situación que padece la población gitana en Cataluña. En sus textos se pide la puesta al día de aquel manual y un nuevo impulso para su difusión, de manera que tanto los medios como los profesionales lo conozcan y se lo hagan suyo. Este ha sido el trabajo de la Comisión de Periodismo Solidario del Colegio, en la que participan periodistas procedentes de varios orígenes culturales, con la colaboración del Centro UNESCO de Cataluña.

El desplazamiento de personas en busca de su bienestar es una constante en la historia de la humanidad. La propia historia de Catalunya se escribe en función de los movimientos migratorios y todos somos un poco hijos de ellos. Fruto de la creciente globalización y de las necesidades locales, en los últimos diez años el flujo migratorio ha sido muy importante tanto aquí como en el resto de España. En este caso también motivado por la necesidad europea de garantizar la propia supervivencia. Sin las corrientes migratorias no habría sido posible el estado del bienestar y nada indica que esta necesidad deba cambiar en el futuro.

El proceso político europeo estimula los intercambios culturales y de otra naturaleza dentro de las fronteras de la Unión. Esta dinámica también produce desplazamientos de personas por motivos económicos.

Son tan rápidos y radicales los cambios laborales, familiares, económicos, tecnológicos o ambientales que nos afectan y nos inquietan. La responsabilidad de esta situación es difusa, poco conocida y en todo caso inalcanzable. Aun así, los protagonistas del proceso intercultural son bien visibles. Los encontramos en las calles, son nuestros vecinos y los identificamos por su aspecto o por su acento. Y podemos caer, por inercia o por ignorancia, en la tentación de mostrarlos como los responsables de todos estos cambios que nos inquietan, cuando en todo caso, ellos son más víctimas que nosotros mismos.

El papel de los medios de comunicación y de los profesionales debe consistir en saber informar del nuevo contexto y de su proceso. Y la única manera de hacerlo es a través del periodismo de calidad, que debe entender la diversidad cultural como una riqueza. **Facilitarlo es el propósito de esta Guía; ser útil para acercar la población autóctona a todos los aspectos de la diversidad y a la vez, acercar los medios a todos los ciudadanos,** vengan de donde vengan, por el hecho de ser un mejor reflejo de esta nueva sociedad.

Esta guía es una herramienta de trabajo abierta a nuevas aportaciones y su éxito dependerá de la actitud decidida de los profesionales de la comunicación contra las actitudes racistas y xenófobas. La implicación de los medios de comunicación en un compromiso común puede construir una sociedad más abierta y solidaria.

1 No se debe incluir en la información el grupo étnico, el color de la piel, el país de origen, la religión o la cultura si no es estrictamente necesario para la comprensión global de la noticia.

En la práctica profesional cotidiana y en el afán por tener presentes los elementos básicos de la información periodística, introducimos ítems que parecen complementar la noticia, aunque no lo sean por ellos mismos. El resultado condiciona la lectura que sus destinatarios hacen de la realidad. Esta tendencia se potencia por la presión del tiempo derivada de las rutinas de producción periodística a que los medios de comunicación están sometidos. La reflexión es el mejor antídoto para no reproducir estos esquemas.

La utilización del grupo étnico, la religión, el color de la piel o el país de origen con una finalidad tendenciosa, xenófoba o racista debe ser denunciado y rehusado por todos los medios de comunicación. Tampoco es admisible la identificación de personas de un origen concreto con determinada actividad ilegal o delictiva, puesto que puede ser considerada como un atributo o característica del grupo en cuestión.

Esto vale también para la manipulación política del hecho migratorio y de las personas migradas. "Bandas latinas", "mafia rumana", "barrio gitano" y otros lugares comunes, que pueden estigmatizar a los protagonistas de las noticias. Estas expresiones no reflejan exactamente la realidad y refuerzan el prejuicio. Ni todos los jóvenes que participan en una pelea son integrantes de una "banda", ni deben tener un mismo origen, como no todos los carteristas son de una determinada nacionalidad ni tampoco de una "mafia".

Debe tenerse presente, además, que la condición de persona inmigrada es, por definición, transitoria y que si generalmente se prolonga es por la precariedad de los mecanismos políticos, sociales y culturales de incorporación.

2 Deben evitarse las generalizaciones, los maniqueísmos y la simplificación de las informaciones.

Existe una cierta tendencia periodística hacia la simplificación de la diversidad social, que no tiene en cuenta que ni los recién llegados ni los miembros de minorías culturales son tan poco homogéneos como las personas de la sociedad de acogida.

Los medios suelen buscar una imagen concreta, un hecho real, que nos remita al estereotipo. La generalización sistemática puede acercar al público y hacer la noticia aparentemente más comprensible, pero la deformación y la simplificación gravemente. Por ello, los periodistas y los medios deben promover el rechazo a las actitudes basadas en la ignorancia. La buena intención de facilitar la comprensión de la noticia puede acarrear una concepción maniquea de la realidad.

Igualmente, es importante evitar las simplificaciones y generalizaciones cuando se informe de los países de origen de los inmigrantes o de personas pertenecientes a una minoría cultural concreta, como puede ser la población gitana, puesto que se trata de una comunidad diversa y heterogénea.

El periodismo de calidad debe explicar los hechos y no dejarse llevar por ideas preconcebidas. Por ejemplo decir: "...el problema de la inmigración..." (es una afirmación tan errónea como afirmar que el reto de la inmigración no comporta ningún problema), o hablar de "...la guetización de las escuelas..." (el término gueto se refiere a la exclusión de una parte de la población), lo correcto sería "la concentración de extranjeros o de miembros de minorías culturales en las escuelas...". Igualmente el hecho de relacionar marginación o delincuencia con la población gitana, olvidando que la mayoría de sus miembros viven en una situación equiparable a la sociedad mayoritaria.

Los tópicos negativos refuerzan pensamientos y actitudes discriminatorias hacia el grupo o los individuos a los que se hace referencia y dificultan el acercamiento entre las personas.

3 No se deben potenciar las informaciones negativas ni sensacionalistas. Debe evitarse la creación de conflictos y dramatizarlos.

Los análisis realizados sobre los contenidos de los medios de comunicación muestran que las personas consideradas "diferentes", sean de origen inmigrante o del pueblo gitano, aparecen casi siempre como un problema, como una amenaza o como personas a quienes les llegan todas las desgracias. En cualquier caso se denigra su figura como víctimas o victimarios por el mero hecho de aparecer como diferentes. El tratamiento informativo debe ser igual para todo el mundo.

Dentro de un contexto de informaciones mayoritariamente negativas, la opinión del público acaba convirtiéndose también en negativa. Las noticias con protagonistas identificados como diferentes no deben atraer por su sensacionalismo sino por su contenido noticioso. Si los periodistas hablamos sólo de las informaciones cuando éstas son negativas, la percepción de la sociedad, no puede ser positiva. Esto no quiere decir que las informaciones negativas no deban difundirse, sino que también es bueno subrayar las informaciones positivas, tal y como se hace cuando se refieren al resto de la realidad social. Lógicamente se han de evitar los recursos técnicos y periodísticos que persiguen el objetivo de favorecer el espectáculo. (a)

Tampoco debe olvidarse la importancia de los términos utilizados. Se han de desterrar expresiones que nos hemos acostumbrado a ver habitualmente en los medios de comunicación. Trece años después de la primera edición de este manual, todavía es habitual encontrar en los medios palabras como "ilegales", "invasión", "brote", "alud" o "grandes oleadas" que se relacionan con grupos o individuos inmigrados. Esto no favorece la aceptación del cambio social generado por el nuevo perfil de la población en Catalunya.

Con respecto a la población gitana, relacionarla con términos como "delincuencia", "barraquismo", "venganza" o "droga" refuerza los estereotipos negativos que todavía perduran en el imaginario de la sociedad mayoritaria.

4 Impulsar la pluralidad de las fuentes de información propias de una sociedad diversa.

Los medios de comunicación, seguramente como reflejo de la sociedad a la que pertenecen, priorizan unas fuentes de información en perjuicio de otras. La fiabilidad periodística apunta siempre hacia la misma dirección, la de las instituciones, sean públicas o privadas.

Las fuentes de información más consultadas son, por este orden: ministerios o consejerías, expertos en minorías culturales, servicios sociales, ONG, fuerzas de seguridad, ayuntamientos, etc. En muy pocas ocasiones son consultados los protagonistas. Las rutinas de producción informativa y la carencia de informadores estables no justifican esta práctica.

Existen muchas organizaciones que cuentan con portavoces e información propia. Los periodistas deben acostumbrarse al uso de estas nuevas fuentes y a hablar con los posibles informadores, expertos y especialistas que puedan profundizar en estas cuestiones o dar otro punto de vista. (b)

5 Los profesionales deben ser conscientes de la importancia de la ubicación física de la información y de la utilización del material gráfico.

Debe intentarse que el carácter negativo de una noticia –muertes, enfermedades, guerras...– en la que aparecen aspectos étnicos, religiosos o culturales no influya, por su proximidad en el espacio informativo o por el momento de su difusión, en otras noticias más próximas a nosotros que tengan referentes similares. Una noticia negativa afecta –tal y como lo haría una ficha de dominó que cae encima de otra– a otras noticias que sean próximas físicamente y tengan un referente común.

Es muy importante el espacio físico donde publicamos las informaciones y también las que hacen referencia directa o indirectamente a las personas inmigradas. Debemos contextualizar adecuadamente esta información con las

informaciones que compartirán el mismo espacio, en cualquier medio de comunicación.

La tendencia a atribuir clichés de origen nacional a las personas disminuirá en función de la calidad de las informaciones y de los matices aportados sobre los países de procedencia.

Los editores, jefes de sección, de área o de cierre de los diferentes medios, son los responsables naturales de la ubicación de cada una de las informaciones. Es por ello por lo que son los más capacitados para tener una visión global del contenido informativo del medio. Las imágenes (fotografías, vídeos, infografías, etc.) son los elementos más susceptibles de ser manipulados y su elocuencia reconocida hace que se deba extremar la prudencia a la hora de seleccionar una imagen que puede transformar totalmente el sentido de una información. (c)

Conviene tener especial cuidado con los titulares y con los fragmentos de reclamo de las noticias, puesto que a menudo la brevedad puede implicar carencia de precisión o fomento de estereotipos.

6 Hace falta mejorar los mecanismos periodísticos que favorecen la interculturalidad. El papel de los periodistas.

La influencia de los medios de comunicación en la visión que la sociedad tiene de la realidad, obliga a los profesionales de la información a adquirir un compromiso más esmerado en el momento de reflejar el sentido positivo de la diversidad. De lo contrario, ningún manual o código deontológico podrá mejorar la práctica periodística.

La voluntad del profesional es de gran importancia para la búsqueda y la elaboración de noticias positivas en un contexto dentro del cual las que encontramos son mayoritariamente negativas. Ello no quiere decir que se deba reflejar una realidad poco consistente o esconder informaciones, sino tener en cuenta todos los aspectos de la realidad.

En este contexto debería recordarse que las rectificaciones de las informaciones se deberían aceptar como una práctica habitual y beneficiosa. La rectificación debe ser

proporcionada, espontánea y próxima en el tiempo.

Los medios de comunicación son actores importantes del cambio social y, por tanto, debería favorecerse la especialización, la formación y la actualización permanente del conocimiento de los profesionales para conseguir una normalización de la diversidad cultural en su actividad. También debe fomentarse la presencia de profesionales de distintos orígenes. Incorporarlos a los medios no sólo es socialmente justo, sino periodísticamente necesario de cara a la calidad informativa y a la aportación de nuevas miradas sobre la realidad.

En este mismo sentido se debe contar siempre con la información y la opinión de las minorías culturales, con referencia de nombres y apellidos, sobre cualquier asunto que afecte a la vida pública.

(*) En la web www.periodistes.org encontraréis diversos documentos sobre estos temas:

- (a) Las Recomendaciones para la práctica periodística en el tratamiento de conflictos bélicos o armados de 2009.
- (b) La Agenda de la Diversitat o la Agenda Diverscat.
- (c) Las Recomendaciones de 2002 sobre el tratamiento informativo de la inmigración del Consejo del Audiovisual de Catalunya.

La Secretaría para la Inmigración del Departamento de Acción Social y Ciudadanía, la Secretaría de Medios de Comunicación del Departamento de Cultura y Medios de Comunicación, el Departamento de Gobernación y Administraciones Públicas y el Plan Integral del Pueblo Gitano de la Generalidad de Cataluña, así como el Consejo del Audiovisual de Cataluña y la Mesa para la Diversidad en el Audiovisual, han sido colaboradores y promotores de esta guía conjuntamente con el Centro UNESCO de Cataluña y el Colegio de Periodistas de Cataluña.

Guia sobre el tractament de la diversitat cultural en els mitjans de comunicació

BOLD.

El tractament periodístic de la diversitat cultural

L'any 1996 el Congrés de periodistes catalans va aprovar un manual d'estil per al tractament de les minories ètniques en els mitjans de comunicació. D'ençà d'aquella data, el panorama de la diversitat social i cultural del nostre país no ha fet més que augmentar. Fruit del treball social i polític de la societat catalana, l'any 2008 es va aprovar el Pacte Nacional per a la Immigració, on es posa de manifest l'afany d'impulsar la presència dels nous catalans i catalanes als mitjans de comunicació i de difondre les bones pràctiques en el tractament de la diversitat. Així mateix, fruit del reconeixement de la identitat del poble gitano per part del Parlament de Catalunya, el Govern ha aprovat el segon "Pla Integral del Poble Gitano 2009-2013", amb l'objectiu de combatre, des d'una perspectiva global, la situació que pateix la població gitana a Catalunya. En aquests textos es demana la posada al dia d'aquell manual, així com un nou impuls per difondre'l, de manera que mitjans i professionals el coneguin i el facin seu. Aquesta ha estat la feina de la Comissió de Periodisme Solidari del Col·legi, en la qual participen periodistes procedents de diversos orígens culturals amb la col·laboració del Centre UNESCO de Catalunya.

El desplaçament de persones a la recerca del benestar és una constant en la història de la humanitat. La pròpia història de Catalunya s'escriu en funció dels moviments migratoris i tots en som fills de prop o de lluny. Fruit de la creixent globalització i de les necessitats locals, el flux migratori ha estat molt important, tant aquí com a la resta d'Espanya, en els darrers deu anys. En aquest cas, també ha vingut donat per la necessitat europea de garantir la pròpia supervivència. Sense els corrents migratoris no hauríem aconseguit l'estat del benestar i res no indica que aquesta necessitat hagi de canviar en el futur. **El procés polític europeu estimula els intercanvis culturals i els d'altra naturalesa dins les fronteres de la Unió.** Aquesta dinàmica produeix desplaçaments de persones també per motius econòmics.

Els canvis laborals, familiars, econòmics, tecnològics o ambientals són tan ràpids i radicals que ens afecten i ens inquieten. La responsabilitat d'aquesta situació és difusa, poc coneguda, i en tot cas inabastable. Tanmateix, els protagonistes del procés intercultural són ben visibles. Els trobem pels carrers, són els nostres veïns i els identifiquem pel seu aspecte o pels seus accents. I podem caure, per inèrcia o per ignorància, en la temptació d'assenyalar-los com a responsables de tots aquests canvis que ens neguitegen quan, en tot cas, en són més víctimes que nosaltres mateixos.

El paper dels mitjans i dels professionals ha de consistir a saber informar del nou context i del seu procés, i l'única manera de fer-ho és a través del periodisme de qualitat, que ha d'entendre la diversitat cultural com una riquesa. **Facilitar-ho és el propòsit d'aquesta Guia; ser útil per apropar la població autòctona a tots els aspectes de la diversitat i al mateix temps acostar els mitjans a tots els ciutadans,** vinguin d'on vinguin, pel fet de ser un millor reflex d'aquesta nova societat.

Aquesta guia és una eina de treball oberta a noves aportacions i el seu èxit dependrà de l'actitud decidida dels professionals de la comunicació contra les actituds racistes i xenòfobes. La implicació dels mitjans de comunicació en un compromís comú pot construir una societat més oberta i solidària.

1 No s'ha d'incloure en la informació el grup ètnic, el color de la pell, el país d'origen, la religió o la cultura si no és estrictament necessari per a la comprensió global de la notícia.

En la pràctica professional quotidiana i en l'afany per tenir presents els elements bàsics de la informació periodística, introduïm ítems que semblen complementar la notícia, encara que no ho siguin per si mateixos. El resultat condiona la lectura que els seus destinataris fan de la realitat. Aquesta tendència es potencia per la pressió del temps derivada de les rutines de producció periodística a la qual els mitjans de comunicació estan sotmesos. La reflexió és el millor antídote per tal de no reproduir aquests esquemes.

La utilització del grup ètnic, la religió, el color de la pell o el país d'origen amb una finalitat tendenciosa, xenòfoba o racista ha de ser denunciada i refusada per tots els mitjans de comunicació. Tampoc no és admissible la identificació de persones d'un origen concret amb determinada activitat il·legal o delictiva, ja que pot ser considerada com un atribut o característica del grup en qüestió.

Això també val per a la manipulació política del fet migratori i de les persones migrades. "Bandes llatines", "màfia romana", "barri gitano" i altres llocs comuns, poden estigmatitzar els protagonistes de les notícies. Aquestes expressions no reflecteixen exactament la realitat i reforcen el perjudici. Ni tots els joves que participen en una baralla són membres d'una "banda" ni han de tenir un mateix origen, com no tots els carteristes són d'una determinada nacionalitat ni tampoc d'una "màfia".

Cal tenir present, a més, que la condició de persona immigrada és, per definició, transitòria i que si generalment es perllonga és per la precarietat dels mecanismes polítics, socials i culturals d'incorporació.

2 Cal evitar les generalitzacions, els maniqueïsmes i la simplificació de les informacions.

Hi ha una certa tendència periodística cap a la simplificació de la diversitat social que no té en compte que ni els nous vinguts ni els membres de minories culturals són tan poc homogenis com les persones de la societat d'acollida.

Els mitjans solen buscar una imatge concreta, un fet real, que ens remet a l'estereotip. La generalització sistemàtica pot acostar el públic i fer la notícia aparentment més comprensible, si bé la deforma i la simplifica greument. Per aquest motiu, els periodistes i els mitjans han de promoure el rebuig a les actituds basades en la ignorància. La bona intenció de facilitar la comprensió de la notícia pot portar a una concepció maniquea de la realitat.

De la mateixa manera, és important evitar les simplificacions i generalitzacions quan s'informi dels països d'origen dels immigrants o de persones que pertanyen a una minoria cultural concreta, com pot ser la població gitana, ja que es tracta d'una comunitat diversa i heterogènia.

El periodisme de qualitat ha d'explicar els fets i no deixar-se portar per idees preconcebudes. Per exemple, dir: "...el problema de la immigració..." (és una afirmació tan errònia com afirmar que el rept de la immigració no comporta cap problema), o parlar de "...la guetització de les escoles..." (el terme gueto es refereix a l'exclusió d'una part de la població), el correcte fóra "la concentració d'estrangers o de membres de minories culturals a les escoles...". Igualment, el fet de relacionar marginació o delinqüència amb la població gitana, oblidant que la majoria d'ells viuen en una situació equiparable a la societat majoritària.

Els tòpics negatius reforcen pensaments i actituds discriminatòries envers el grup o els individus als quals es fa referència i dificulten l'apropament entre les persones.

3 No s'han de potenciar les informacions negatives ni sensacionalistes. S'ha d'evitar la creació de conflictes o dramatitzar-los.

Les anàlisis realitzades sobre els continguts dels mitjans de comunicació mostren que les persones considerades "diferents", siguin d'origen immigrant o del poble gitano, apareixen gairebé sempre com un problema, una amenaça o com a persones als quals els arriben totes les desgràcies. En qualsevol cas, se'n denigra la figura com a víctimes o victimaris pel sol fet d'aparèixer com a diferents. El tractament informatiu ha de ser igual per a tothom.

Dins d'un context d'informacions majoritàriament negatives, l'opinió del públic s'acaba convertint també en negativa. Les notícies amb protagonistes identificats com a diferents no han d'atreure pel seu sensacionalisme, sinó pel contingut noticiós. Si els periodistes només parlem de les informacions quan són negatives, la percepció de la gent del carrer, de la societat, no pot ser positiva. Això no vol dir que les informacions negatives no s'hagin de difondre, sinó que també és bo subratllar-ne les positives, tal com es fa quan es refereixen a la resta de la realitat social. Lògicament, s'han d'eludir els recursos tècnics i periodístics que persegueixen l'objectiu d'afavorir l'espectacle. (a)

Tampoc no s'ha d'oblidar la importància dels termes utilitzats. Cal desterrar expressions que ens hem acostumat a veure habitualment en els mitjans de comunicació. Tretze anys després de la primera edició d'aquest manual, encara és comú trobar en els mitjans paraules com "il·legals", "invasió", "brot", "allau" o "grans onades", que es relacionen amb grups o individus immigrants. Això no afavoreix l'acceptació del canvi social generat pel nou perfil de la població a Catalunya.

Pel que fa a la població gitana, relacionar-la amb termes com "delinqüència", "barraquisme", "venjança" o "droga" reforça els estereotips negatius que encara perduren en l'imaginari de la majoria de la societat.

4 Impulsar la pluralitat de les fonts d'informació pròpies d'una societat diversa.

Els mitjans de comunicació, segurament com a reflex de la societat a la qual pertanyen, prioritzen unes fonts d'informació en perjudici d'unes altres. La fiabilitat periodística apunta sempre cap a la mateixa direcció, la de les institucions, siguin públiques o privades.

Les fonts d'informació més consultades són, per aquest ordre: ministeris o conselleries, experts en minories culturals, serveis socials, ONG, forces de seguretat, ajuntaments, etc. Ben poques vegades en són consultats els protagonistes. Les rutines de producció informativa i la manca d'informadors estables no justifiquen aquesta pràctica.

Hi ha moltes organitzacions que compten amb portaveus i informació pròpia. Els periodistes s'han d'acostumar a fer servir aquestes noves fonts i parlar amb possibles informadors, experts i especialistes que puguin aprofundir en aquestes qüestions o proporcionar-hi un altre punt de vista. (b)

5 Els professionals han de ser conscients de la importància de la ubicació física de la informació i la utilització del material gràfic.

Cal intentar que el caràcter negatiu d'una notícia —morts, malalties, guerres...— en la qual apareixen aspectes ètnics, religiosos o culturals, no influeixi, per causa de la proximitat en l'espai informatiu o pel moment de la difusió, en altres notícies més properes a nosaltres que tinguin referents similars. Una notícia negativa afecta —tal com faria una fitxa de dominó que cau damunt d'una altra— altres notícies que siguin pròxims físicament i que tinguin un referent comú.

És molt important l'espai físic on publiquem les informacions i també les que fan referència directament o indirectament a les persones immigrants. Hem de contextualitzar adequadament aquesta informació amb les que compartiran el mateix espai, en qualsevol mitjà de comunicació.

La tendència a atribuir clixés d'origen nacional a les persones disminuirà en funció de la qualitat de les informacions i els matisos aportats sobre els països de procedència.

Els editors, caps de secció, d'àrea o de tancament dels diferents mitjans, són responsables naturals de la ubicació de cadascuna de les informacions. És per això que són els més capacitats per tenir una visió global del contingut informatiu del mitjà. Les imatges (fotografies, vídeos, infografies, etc.) són els elements més susceptibles de ser manipulats i la seva eloqüència reconeguda fa que calgui extremar la prudència a l'hora de seleccionar una imatge que pot transformar totalment el sentit d'una informació. (c)

Convé tenir especial cura amb els titulars i amb els fragments de reclam de les notícies, ja que sovint la brevetat pot implicar manca de precisió o foment d'estereotips.

6 Cal millorar els mecanismes periodístics que afavoreixen la interculturalitat. El paper dels periodistes.

La influència dels mitjans de comunicació en la visió que la societat té de la realitat, obliga els professionals de la informació a tenir un compromís més acurat en el moment de reflectir el sentit positiu de la diversitat. En cas contrari, cap manual o codi deontològic no podrà millorar la pràctica periodística.

La voluntat del professional té una gran importància per a la recerca i l'elaboració de notícies positives en un context dins del qual les que trobem són majoritàriament negatives. Això no vol dir reflectir una realitat poc consistent o amagar informacions, sinó tenir en compte tots els aspectes de la realitat. En aquest context, caldria recordar que les rectificacions de les informacions s'haurien d'acceptar com una pràctica habitual i beneficiosa. La rectificació ha de ser proporcionada, espontània i pròxima en el temps.

Els mitjans de comunicació són actors importants del canvi social i, per tant, s'ha d'afavorir l'especialització, la formació i l'actualització

permanent del coneixement dels professionals per tal d'aconseguir una normalització de la diversitat cultural en la seva activitat. També s'ha de fomentar la presència de professionals de diversos orígens. Incorporar-los als mitjans no tan sols és socialment just, sinó periodísticament necessari de cara a la qualitat informativa i a l'aportació de noves mirades sobre la realitat.

En aquest mateix sentit, s'ha de comptar sempre amb informació i opinió de les minories culturals, amb referència de noms i cognoms, sobre qualsevol afer que afecti la vida pública.

(*) A la web www.periodistes.org trobareu diversos documents sobre aquestes qüestions:
(a) Les recomanacions per a la pràctica periodística en el tractament de conflictes bèl·lics o armats de 2009.
(b) L'Agenda de la Diversitat o l'Agenda Diverscat.
(c) Les recomanacions de 2002 sobre el tractament informatiu de la immigració del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

La Secretaria per a la Immigració del Departament d'Acció Social i Ciutadania, la Secretaria de Mitjans de Comunicació del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, el Departament de Governació i Administracions Públiques i el Pla Integral del Poble Gitano de la Generalitat de Catalunya; així com el Consell de l'Audiovisual de Catalunya i la Mesa per a la Diversitat en l'Audiovisual han estat col·laboradors i promotors d'aquesta guia conjuntament amb el Centre UNESCO de Catalunya i el Col·legi de Periodistes de Catalunya.

